

آگاهی علمی و آمادگی تجهیزاتی دندان‌پزشکان شهر اصفهان در خصوص اورژانس‌های پزشکی

رضا بیرنگ، ناصر کاویانی، منصور بهنیا، مصطفی میرقادری

چکیده

مقدمه: استرس و کار دندان‌پزشکی و وجود مشکلات پزشکی در بیماران می‌تواند باعث بروز اورژانس‌های پزشکی در مطب دندان‌پزشکی شود. اداره این فوریت‌ها بستگی به میزان اطلاعات و تجهیزات در دسترس دندان‌پزشک دارد. هدف این مطالعه، تعیین میزان آگاهی و آمادگی تجهیزاتی دندان‌پزشکان شهر اصفهان در خصوص اورژانس‌های پزشکی است.

روش‌ها: در مطالعه‌ای توصیفی که در سال ۱۳۸۴ انجام شد، تعداد ۱۵۰ نفر از دندان‌پزشکان شهر اصفهان بطور تصادفی نظام‌دار انتخاب شدند و با پرسشنامه‌ای روا و پایا که حاوی ۱۰ سؤال چهار گزینه‌ای در خصوص اورژانس‌های پزشکی، لیست هشت دارو و پنج وسیله اورژانسی بود با مراجعه حضوری، مورد پرسش قرار گرفتند. اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS، با آمار توصیفی به صورت میانگین، توزیع فراوانی آزمون t و آزمون‌های همبستگی تجزیه و تحلیل شدند.

نتایج: از ۱۳۹ نفر ۷۴/۸ درصد مرد و بقیه زن بودند. متوسط نمره افراد ۵/۴۲ از نمره ۱۰ بود که تفاوت معنی‌داری بین زن و مرد مشاهده نشد. متوسط وجود دارو از هشت داروی سؤال شده، ۵/۲۸ و متوسط وجود تجهیزات اورژانسی از پنج وسیله مورد سؤال ۰/۷۴ بود.

نتیجه‌گیری: اطلاعات علمی دندان‌پزشکان متوسط و دارو و تجهیزات در دسترس آنها کم بود، بنابراین، اداره صحیح اورژانس‌های پزشکی توسط دندان‌پزشکان مشکل‌ساز است.

واژه‌های کلیدی: اورژانس‌های پزشکی، آگاهی، تجهیزات، دندان‌پزشک.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / پاییز و زمستان ۱۳۸۴؛ ۵(۱): ۵۴ تا ۵۷.

مقدمه

روزانه تعداد زیادی از افراد جامعه تحت درمان‌های دندان‌پزشکی قرار می‌گیرند که در محدوده سنی وسیعی از اطفال تا کهن‌سال قرار دارند. تعدادی از این افراد نیز

دارای بیماری‌های سیستمیک مختلفی می‌باشند بطوری که حدود ۳۷/۲ درصد افراد مراجعه‌کننده به دندان‌پزشک دارای مشکلات پزشکی هستند که مهم‌ترین آنها بیماری‌های قلبی-تنفسی، مغزی و تشنج است (۱ و ۲). از طرفی، اقدامات درمانی دندان‌پزشکی، تجویز بی‌حس‌کننده‌های موضعی و استرس ناشی از کار دندان‌پزشکی می‌تواند باعث بروز تابلوهای بالینی و اورژانس‌های مختلف در بیمار و یا تشدید بیماری سیستمیک در وی شود (۳ تا ۶).

بطور کلی، احتمال بروز اورژانس پزشکی در کلینیک دندان‌پزشکی حدود ۰/۰۸ درصد می‌باشد که شایع‌ترین آنها سنکوپ با احتمال بروز ۰/۰۷ درصد است. بقیه موارد اورژانسی که احتمال بروز آنها وجود دارد شامل تشنج،

آدرس مکاتبه. دکتر ناصر کاویانی (استادیار)، اتاق عمل، دانشکده دندان‌پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، خیابان هزار جریب، اصفهان.

E-mail: kaviani@dnt.mui.ac.ir

دکتر رضا بیرنگ، استادیار گروه پرودنتولوژی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دکتر منصور بهنیا، متخصص اطفال و دکتر مصطفی میرقادری، دندان‌پزشک.

این طرح به شماره ۸۳۳۸۴ در دفتر هماهنگی طرح‌های پژوهشی معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به ثبت رسیده و هزینه آن از طرف این معاونت پرداخت گردیده است.

این مقاله در تاریخ ۸۴/۵/۲ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۴/۱۰/۱۲ اصلاح شده و در تاریخ ۸۴/۱۱/۱۵ پذیرش گردیده است.

ممکن است از اهمیت واقعی مقابله با اورژانس‌ها غافل شده و برای مواجهه و درمان آنها آماده نباشند و چون احتمال بروز اورژانس پزشکی در هر زمان و برای هر فردی، از جمله بیماران، پرسنل دندان پزشکی و همراهان بیمار وجود دارد، عدم آمادگی برای مواجهه و درمان صحیح آنها باعث درمان غلط و ناقص اورژانس‌ها شده و عوارض و مرگ و میر ناشی از این اورژانس‌ها افزایش می‌یابد (۶، ۷، ۱۸).

در کنگره قلب آمریکا گزارش شد که ۹۶ درصد دندان پزشکان برزیل به آموزش احیای قلبی- ریوی احساس نیاز می‌کنند و ۵۵ درصد عقیده دارند که می‌توانند یک احیای قلبی را اداره نمایند (۱۹).

به همین دلیل، دندان پزشکان و کلیه افرادی که در کار دندان پزشکی دخیل هستند، باید در خصوص احیای قلبی- ریوی و مغزی آموزش دیده باشند و همیشه اطلاعات خود را در خصوص اورژانس‌ها به روز کنند، تجهیزات و وسایل مورد نیاز خود را در دسترس داشته باشند و آنها را برای استفاده در موارد اورژانس و غیر مترقبه آماده نگه دارند و همچنین طرز کار آنها را به خوبی بدانند (۹ و ۱۱).

برای درمان فوریت‌های پزشکی در کلینیک دندان پزشکی نیاز به یک سری داروی اورژانسی و تعدادی تجهیزات پزشکی می‌باشد که در مطالعات محققین داروهای پیشنهادی متفاوت بود. داروهایی که بیشتر از همه مورد تأکید قرار گرفته بودند، عبارتند از: داروهای تزریقی، شامل: اپی نفرین، کرفنیرامین، دیازپام و نالوکسان، مورفین، متوکسامین، هیدروکورتیزون، محلول دکستروز ۵۰ درصد، گلوکاکون داروهای مورد نیاز در احیای قلبی- ریوی پیشرفته، از جمله بی‌کربنات سدیم، سولفات آتروپین، لیدوکائین و کلرید کلسیم؛ و داروهای غیر تزریقی، شامل: اکسیژن، داروهای گشادکننده عروق و ضد آنژین مثل TNG، محرک‌های تنفسی (آمونیاک)، داروهای ضد هیپوگلیسمی (محلول قندی خوراکی)، داروهای گشادکننده برونش (سالبوتامول)، ایزوپره ترنول (۸ تا ۹ و ۲۰ تا ۲۴).

سندرم هیپرونتیلیسیون (Hyperventilation)، هیپوگلیسمی (Hypoglycemia)، هیپوتانسیون وضعیتی، واکنش‌های آلرژیک، آنژین صدری و حمله آسم می‌باشند که احتمال بروز همگی آنها در کلینیک دندان پزشکی کلاً ۰/۰۱ درصد است (۷ تا ۱۰). در بررسی دیگری نیز میزان بروز اورژانس در دندان پزشکی ۷/۵ مورد برای هر دندان پزشک در یک دوره ۱۰ ساله اعلام شده است (۱۱).

احتمال ایست قلبی، مرگ هنگام کار دندان پزشکی بسیار کم است، ولی وجود دارد و احتمال دارد که در طی یک دوره کاری هر دندان پزشک یک الی دو مورد مرگ اتفاق بیفتد که بیشتر به علت پیشرفت در اورژانس‌های پیش آمده و تأخیر در درمان آنها می‌باشد و باید دندان پزشکان در خصوص احیای قلبی، ریوی، مغزی اطلاعات و تجربه کافی داشته باشند (۳ تا ۱۴).

دندان پزشکان می‌توانند با شرح حال، معاینه دقیق و احیاناً تغییر در روش‌های درمانی تا حدود ۹۰ درصد از بروز فوریت‌های پزشکی جلوگیری کنند (۲ و ۱۵).

نحوه برخورد دندان پزشک با این اورژانس‌ها و چگونگی درمان و مراقبت بیماران، بستگی به میزان اطلاعات علمی و میزان تجهیزات ضروری در دسترس آنها دارد. هرچه توانایی علمی و تجهیزاتی دندان پزشکان بیشتر باشد، برخورد علمی‌تر و بهتری با اورژانس دارند و عوارض این فوریت‌های و مرگ و میر در کلینیک دندان پزشکی کمتر خواهد شد (۵ و ۱۶).

در یک مطالعه، ۱۲ درصد از دندان پزشکان معتقد بودند که اطلاعات آنها در خصوص احیای قلبی- ریوی کافی نمی‌باشد و ۷۶ درصد نیز معتقد بودند که توانایی انجام احیای قلبی- ریوی و مغزی را ندارند (۱۳). در بررسی پاتل (Patel)، ۲۵ درصد دندان پزشکان درمان‌های مناسب را در موارد اورژانس انجام داده بودند و نیاز به آموزش بیشتر دندان پزشکان برای برخورد بهتر با موارد اورژانس وجود داشت (۱۷).

چون احتمال بروز اورژانس در دندان پزشکی کم است و دندان پزشکان همیشه با اورژانس‌ها سروکار ندارند،

در پایان پرسشنامه نیز یک سؤال در خصوص نحوه درخواست کمک پزشکی در مواقع بروز اورژانس آورده شد.

روایی محتوی و صوری این پرسشنامه به تأیید متخصصان دندان پزشکی، قلب و بی‌هوشی رسید و پایایی پرسشنامه آگاهی با آلفای کرونباخ برابر $0/71$ محاسبه گردید.

گردآوری اطلاعات به صورت حضوری در محل کار دندان پزشکان بود که پس از توضیح در خصوص تکمیل پرسشنامه و هدف از تکمیل آن، از دندان پزشک خواسته شد تا بدون مراجعه به کتب علمی و در همان زمان نسبت به تکمیل و تحویل آن اقدام نماید. برای جلوگیری از انتقال مطالب بین دندان پزشکان، زمان جمع‌آوری اطلاعات در سه روز وسط هفته محدود شد. برای تکمیل پرسشنامه از دندان پزشکان کسب اجازه شد و پرسشنامه‌های فاقد نام و اطلاعات ارائه شده، محرمانه بررسی گردید.

پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، اطلاعات به دست آمده توسط نرم‌افزار SPSS و با استفاده از آمار توصیفی میانگین و توزیع فراوانی و t -test و آزمون‌های همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با مشورت اعضای هیأت علمی دانشکده دندان پزشکی، نمره آگاهی مناسب برای ارائه خدمات به موارد اورژانسی برابر 80 درصد نمرات در نظر گرفته شد.

نتایج

از تعداد 150 دندان پزشک، تعداد 139 نفر پرسشنامه‌های مربوطه را تکمیل کردند که از این تعداد، 104 ($74/8$) درصد) نفر مرد و 35 ($25/2$ درصد) نفر زن بودند. تعداد 11 نفری که پرسشنامه آنها تکمیل نشده و یا ناقص بود، از مطالعه خارج شدند.

از تعداد شرکت‌کنندگان 112 نفر ($79/9$ درصد) دندان پزشک عمومی و 27 نفر ($19/4$ درصد) متخصص بودند. محدوده سنی آنها 24 تا 57 سال با میانگین $39/3 \pm 7/73$ سال، میانگین سابقه کار $11/42 \pm 7/52$ سال و محدوده سابقه کاری افراد از حداقل یک سال تا حداکثر 32 سال بود.

متوسط نمره آگاهی افراد از نمره 10 برابر $5/42 \pm 1/81$ بود و تفاوت معنی‌داری بین نمره دندان پزشکان زن و

تجهیزات مورد نیاز در کلینیک دندان پزشکی نیز شامل: دستگاه تحویل اکسیژن، ساکشن، سرنگ، تورنیکه، تیغ بیستوری یا سوزن کریکوتیروتومی، راه‌های هوایی مصنوعی (Air Way)، آمبویگ و ماسک می‌باشند (3 ، 11 و 22 تا 24). در گزارش ارائه شده در کنگره قلب آمریکا آمده است که 63 درصد دندان پزشکان، کیف احیا، شامل دارو و تجهیزات را در کلینیک خود دارند (19).

لازم به ذکر است که فقط در دسترس بودن دارو و تجهیزات کفایت نمی‌کند و دندان پزشک باید نحوه استفاده صحیح و موارد مصرف آنها را بخوبی بداند و پس از تشخیص صحیح نوع اورژانس اتفاق افتاده، بتواند از آنها استفاده کند. این مسأله نیز مستلزم داشتن دانش کافی در خصوص تشخیص و درمان فوریت‌ها دارد (22 و 25).

هدف از این مطالعه، تعیین میزان آگاهی علمی و آمادگی تجهیزاتی دندان پزشکان شهر اصفهان در خصوص اورژانس‌های پزشکی بود تا بتوان با توجه به نتایج آن، برای اصلاح وضعیت علمی و تجهیزاتی دندان پزشکان در خصوص برخورد با موارد اورژانس، برنامه‌ریزی بهتری کرد.

روش‌ها

در یک مطالعه توصیفی که در بهار سال 1384 انجام شد، تعداد 150 نفر از دندان پزشکان سطح شهر اصفهان بطور تصادفی نظام‌دار از روی لیست موجود در معاونت درمان انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفتند. میزان آگاهی علمی و دارو و تجهیزات ضروری موجود در مطب آنها توسط پرسشنامه‌ای سه بخشی مورد سؤال واقع شد. بخش اول پرسشنامه، شامل مشخصات دموگرافیک دندان پزشکان بود، در بخش دوم، تعداد 10 سؤال چهار گزینه‌ای پیرامون آگاهی در مورد موضوعات مختلف اورژانس‌های پزشکی مطرح می‌شد و در قسمت سوم، وجود داروها و تجهیزات شامل لیستی از هشت مورد از داروهای اورژانسی مورد نیاز و پنج مورد از تجهیزات اورژانسی مورد نیاز دندان پزشکان قرار داشت. از دندان پزشک خواسته شده بود تا در صورت موجود بودن هر کدام از آنها در مطب خود، جلوی خانه مربوط به آن وسیله را علامت بزند.

بیشتر دندان پزشکان شرکت کننده در مطالعه، دندان پزشک عمومی بودند (۷۹/۹ درصد) که با آمارهای معاونت درمان مطابقت نسبی دارد. براساس این آمارها، تعداد کل دندان پزشکان شهر اصفهان ۴۷۴ نفر می باشد که ۸۷/۳ درصد عمومی و ۱۲/۷ درصد متخصص هستند.

اساتید دانشگاه علوم پزشکی اصفهان حداقل نمره آگاهی برای ارائه خدمت مناسب در موارد اورژانس را برابر ۸۰ درصد نمره آگاهی تأیید نمودند و میانگین نمره آگاهی دندان پزشکان این مطالعه برابر ۵/۴۲ از ۱۰ یعنی حدود ۵۴ درصد کل نمره بود که با مقدار ایده آل فاصله زیادی دارد. میزان آگاهی از برخورد با موارد اورژانس دندان پزشکان مطالعه، کمتر از مطالعه سایر محققین بود که علت آن ممکن است عدم برنامه ریزی صحیح آموزشی در طی تحصیل و عدم شرکت در سمینارهای آموزشی باشد که لزوم اجرای دستورالعمل سال ۲۰۰۲ انجمن دندان پزشکی امریکا مبنی بر آموزش مداوم دندان پزشکان در زمینه اورژانسها را مشخص می کند (۱۳ و ۱۵ تا ۱۸).

عدم وجود ارتباط بین جنس و نمره، بیانگر یکسان بودن اطلاعات دندان پزشکان زن و مرد در زمینه اورژانسها می باشد که احتمالاً ناشی از یکسان بودن نحوه آموزش آنها در طی دوره دندان پزشکی است. از طرفی، ارتباط معکوس بین سن و نمره مؤید این نکته است که اطلاعات دندان پزشکان در زمینه اورژانسها به روز نشده و در این زمینه مطالعه پی گیر و جدی ندارند. این مسأله نیاز به برگزاری دوره های آموزشی ضمن خدمت برای دندان پزشکان پیرامون مسائل اورژانسهای پزشکی و فوریتها را مشخص می کند.

محدودیت وجود داروها و تجهیزات مرتبط با اورژانسهای دندان پزشکی مشخص کننده این است که مقدار داروهای در دسترس برای مواقع اورژانسی کافی نمی باشد و با مقادیر توصیه شده اختلاف زیادی دارد و بسیار کم است (۳ و ۲۳). مقدار دارو و تجهیزات در دسترس دندان پزشکان اصفهان با مطالعه دندان پزشکان برزیل که ۶۳ درصد آنان دارو و تجهیزات اورژانسی را در کلینیک

مرد دیده نشد. ارتباط معکوس ضعیفی بین سن و نمره آگاهی دیده شد بطوری که هرچه سن دندان پزشک بالاتر بود، نمره های پایین تر گرفته بود ($P=0/007$ و $t=-0/227$). یک چنین ارتباط معکوسی نیز بین نمره آگاهی و سابقه کار دیده شد ($P=0/05$ و $t=-0/128$). نمره افراد دندان پزشک عمومی و متخصص تفاوت معنی داری نداشت. میانگین تعداد داروهای اورژانسی در دسترس دندان پزشکان از ۸ داروی سؤال شده برابر $5/28 \pm 2/72$ دارو برای هر مطب دندان پزشکی محاسبه شد، محدوده داروهای موجود در مطب از حداقل صفر تا حداکثر ۸ مورد بود، تعداد ۱۷ نفر از دندان پزشکان (۱۲/۲ درصد) نیز هیچ دارویی در مطب خود نداشتند. میانگین تعداد وسایل اورژانسی در دسترس دندان پزشکان از ۵ وسیله سؤال شده برابر $0/74 \pm 1/15$ محاسبه شد که محدوده وسایل در دسترس از حداقل صفر تا حداکثر ۵ مورد بود، تعداد ۸۳ نفر از دندان پزشکان معادل (۵۹/۷ درصد) هیچ کدام از تجهیزات مورد سؤال را در مطب خود نداشتند.

نحوه درخواست کمک در موارد پزشکی و رسیدن فوری این گونه کمکها اهمیت زیادی دارد ولی در این خصوص، دندان پزشکان شاغل، برنامه و روش یکسانی ندارند بطوری که ۴۷/۵ درصد از اورژانس شهر کمک می گیرند و ۲۱/۶ درصد از همکار پزشک مجاور مطب خود درخواست کمک می کنند. همچنین ۱۲/۲ درصد افراد بیمارستان را به عنوان محل دریافت کمک عنوان کرده اند و تعداد ۱۸/۷ درصد نیز هیچ مرکز و یا روشی را برای دریافت کمک پزشکی در نظر نداشتند.

از کل افراد، ۹۴ درصد افراد بررسی شده مایل به شرکت در بازآموزی با موضوعات مربوط به اورژانسها و احیای بیمار بودند و ۲۲/۲ درصد افراد معتقد بودند که اطلاعات دندان پزشکان در خصوص احیای بیمار کافی است در حالی که ۷۷/۸ درصد دندان پزشکان اطلاعات خود را برای احیای بیمار در مواقع اورژانسی کافی نمی دانستند.

بحث

خود دارند، مشابهت دارد (۱۹). احتمالاً عدم آموزش کافی در خصوص مورد استفاده و نحوه مصرف داروهای اورژانسی باعث شده که تمایل به نگهداری آنها در مطب دندان پزشکان کم باشد (۳، ۴ و ۱۱).

محدودیت دسترسی دندان پزشکان مطالعه ما به داروها و تجهیزات مورد نیاز اورژانسها بیانگر آن است که مطبهای دندان پزشکی در مقابله با اورژانسها، بدون دفاع و دندان پزشکان نیاز به در دسترس داشتن وسایل اورژانسی را به اندازه داروهای مورد نیاز جدی نگرفته‌اند. از طرفی، با نبودن وسایل در مطب، می‌توان نتیجه گرفت که به احتمال زیاد، دندان پزشکان نحوه کار با این وسایل را نیز نمی‌دانند و تجهیزات اورژانس مطبها بسیار کمتر از مقادیر توصیه شده است. این حالت با دستورالعمل انجمن دندان پزشکی آمریکا در سال ۲۰۰۲ که می‌گوید وسایل و داروهای اورژانسی باید در دسترس دندان پزشک باشد و دندان پزشکان باید نحوه استفاده آنها را بدانند مطابقت ندارد (۳، ۴، ۱۱ و ۱۶).

حدود نیمی از دندان پزشکان بیمارستان را به عنوان منبع دریافت کمک در مواقع بروز اورژانس اعلام کردند و نزدیک به یک پنجم دندان پزشکان جایی را برای کمک مد نظر نداشتند. در شهر اصفهان، ارتباط نزدیکی بین خدمات دندان پزشکی و پزشکی وجود ندارد و مطبها و کلینیکهای دندان پزشکی در تمام سطح شهر پراکنده‌اند. بنابراین، به منظور بهبود شرایط ارائه خدمات اورژانسی، پیشنهاد می‌گردد برای امداد پزشکی از اورژانس شهر که می‌تواند با افراد با تجربه و با امکانات لازم در محل حاضر شود، استفاده گردد، برای اینکه پرسنل اورژانس شهر به اهمیت بروز فوریتها در مطب دندان پزشکی به درستی آگاه باشند، لازم است تا از طرف متولیان خدمات دندان پزشکی با اورژانس شهر هماهنگیهای لازم انجام گیرد.

درخواست کمک پزشکی از همکار، ضمانت کافی ندارد زیرا ممکن است وی در موقع بروز حادثه در محل حضور نداشته باشد و یا بنا به دلایلی نتواند به موقع

حاضر شود یا در مواقعی که از بیمارستان کمک خواهیم، پرسنل بیمارستان نتوانند هنگام حادثه در محل حاضر شوند و باید بیمار به بیمارستان منتقل گردد و ممکن است در زمان انتقال، عارضه پیشرفت نماید. فقدان درخواست کمک نشان‌دهنده آنست که احتمالاً به اهمیت اورژانسهای پزشکی به خوبی واقف نبوده و یا سیاست خاص و اعلام شده‌ای برای این مسأله ندارند و توصیه‌های منابع علمی، مبنی بر در دسترس داشتن یک منبع پشتیبان پزشکی را رعایت نمی‌نمایند (۲، ۳، ۴ و ۱۱).

اکثریت دندان پزشکان مطالعه ما، اطلاعات خود را برای برخورد با فوریت‌های پزشکی و احیای بیمار کافی نمی‌دانستند (۷۷/۵ درصد) که نسبت به عقیده دندان پزشکان برزیل که فقط ۱۲ درصد اعتقاد به عدم توانایی در برخورد با اورژانس داشتند (۱۳)، بسیار بیشتر است و این نشان‌دهنده عدم آموزش کافی دندان پزشکان و لزوم ارائه برنامه‌های آموزشی در این زمینه را مشخص می‌کند. پس از برگزاری دوره‌های آموزشی برای دندان پزشکان می‌توان مجدداً مطالعه مشابهی را انجام داد تا نقش این آموزشها را در افزایش توان علمی دندان پزشکان بررسی کرد.

با توجه به یافته‌های این مطالعه، ارائه آموزشهای لازم در دوره‌های دندان پزشکی عمومی برای افزایش توانایی علمی و عملی دندان پزشکان آینده در زمینه اورژانسهای پزشکی و ارائه کنفرانسهای بازآموزی برای دندان پزشکان شاغل برای مرور علمی و انجام تمرینهای عملی و الزام دندان پزشکان به تهیه داروها و تجهیزات لازم برای درمان فوریت‌های پزشکی وجود دارد. تمام موارد فوق می‌تواند تحت نظر یک مرکز سیاست‌گذاری عالی باشد تا کلیه دستورالعمل‌های لازم را، با توجه به استانداردهای جهانی ارائه نماید و در خصوص اجرای آنها قدرت کافی داشته باشد که برای این منظور تشکیل کمیته بررسی فوریت‌های پزشکی در دندان پزشکی با همکاری دانشکده دندان پزشکی، واحد

دندان پزشکی معاونت درمان و کمیته عالی کاهش مرگ و میر استان پیشنهاد می‌گردد.

و تجهیزات مورد نیاز مطب دندان پزشکی و در اختیار قرارداد و نظارت کافی در تأمین آن، می‌تواند مفید باشد.

نتیجه‌گیری

آگاهی علمی و آگاهی تجهیزاتی دندان پزشکان اصفهان ناکافی است. با توجه به کمبود آگاهی دندان پزشکان در خصوص اورژانس‌های پزشکی و دسترسی‌نداشتن به داروها و وسایل مورد نیاز، مقابله با اورژانس‌ها با محدودیت‌هایی همراه خواهد بود. برنامه‌های آموزشی مانند دوره‌های بازآموزی، کنفرانس‌های یک‌روزه، تهیه بروشورهای آموزشی و ارائه آنها به دندان پزشکان ضروری به نظر می‌رسد. همچنین تهیه لیستی از داروها

قدردانی

بدین وسیله از آقایان دکتر بهرام سلیمانی، عضو هیأت علمی دانشکده بهداشت، دکتر بهمن زیاری، مسئول واحد نظارت بر درمان معاونت درمان، محمود ندیمی، منوچهر مرتضوی و خانم شهلا کیوانیان، کارشناسان اداره نظارت بر درمان معاونت درمان، خانم براهیمی، کارشناس محترم معاونت پژوهشی و سایر عزیزان در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و کلیه کسانی که در طراحی و انجام این تحقیق ما را یاری دادند، تشکر می‌کنیم.

منابع

- de Jong KJ, Oosting J, Peters GJ, Abraham-Inpijn L. Detecting medical problems in dentistry: a survey of ۴۰۸۷ patients in The Netherlands. *Eur J Med* ۱۹۹۲; ۱(۱): ۲۳-۹.
- Bavitz JB. Emergency management of hypoglycemia and hyperglycemia. *Dent Clin North Am* ۱۹۹۵; ۳۹(۳): ۵۸۷-۹۴.
- Malamed SF. *Medical emergencies in the dental office*. ۵th ed. Boston: Wright. ۲۰۰۰.
- Malamed SF. Managing medical emergencies. *J Am Dent Assoc* ۱۹۹۳; ۱۲۴(۸): ۴۰-۵۳.
- Saef SH. Assessment of the medical emergency. *Dent Clin North Am* ۱۹۹۵; ۳۹(۳): ۴۸۷-۹۹.
- Fast TB, Martin MD, Ellis TM. Emergency preparedness: a survey of dental practitioners. *J Am Dent Assoc* ۱۹۸۶; ۱۱۲(۴): ۴۹۹-۵۰۱.
- D'aramo EM, Bookless SJ, Howard JB. Adverse events with outpatient anesthesia in Massachusetts. *J Oral Maxillofac Surg* ۲۰۰۳; ۶۱(۷): ۷۹۳-۸۰۰.
- Gill DS, Sharma V, Whitbread M. Emergency drugs in dental practice. *Dent Update* ۱۹۹۸; ۲۵(۱۰): ۴۵۰-۶۰.
- Piecuch JF, Liebllich SE. Neurologic emergencies. *Dent Clin North Am* ۱۹۹۵; ۳۹(۳): ۵۶۷-۷۵.
- Nunn P. Medical emergencies in the oral health care setting. *J Dent Hyg* ۲۰۰۰; ۷۴(۲): ۱۳۶-۵۱.
- Morrison AD, Goodday RH. Preparing for medical emergencies in the dental office. *J Can Dent Assoc* ۱۹۹۹; ۶۵(۵): ۲۸۴-۶.
- Findler M, Galili D. [Cardiac arrest in dental offices. Report of six cases]. *Refuat Hapeh Vehashinayim* ۲۰۰۲; ۱۹(۱): ۷۹-۸۷.

۱۳. Gonzaga HF, Buso L, Jorge MA, Gonzaga LH, Chaves MD, Almeida OP. Evaluation of knowledge and experience of dentists of Sao Paulo State, Brazil about cardiopulmonary resuscitation. *Braz Dent J* ۲۰۰۳; ۱۴(۳): ۲۲۰-۲.
۱۴. Chapman PJ, Penkeyman HW. Successful defibrillation of a dental patient in cardiac arrest. *Aust Dent J* ۲۰۰۲; ۴۷(۲): ۱۷۶-۷.
۱۵. Lipp M, Kubota Y, Malamed SF, Matsuura H, Sykes P. Management of an emergency: to be prepared for the unwanted event. *Anesth Pain Control Dent* ۱۹۹۲; ۱(۲): ۹۰-۱۰۲.
۱۶. ADA Council on Scientific Affairs. Office emergencies and emergency kits. *J Am Dent Assoc* ۲۰۰۲; ۱۳۳(۳): ۳۶۴-۵.
۱۷. Patel KK, Driscoll P. Dental knowledge of accident and emergency senior house officers. *Emerg Med J* ۲۰۰۲; ۱۹(۶): ۵۳۹-۴۱.
۱۸. Atherton GJ, McCaul JA, Williams SA. Medical emergencies in general dental practice in Great Britain. Part ۱: Their prevalence over a ۱۰-year period. *Br Dent J* ۱۹۹۹; ۱۸۶(۲): ۷۲-۹.
۱۹. Timerman L, El Sanadi N, Timerman S, Sousa V, Sousa J. Medical emergencies in dental practice. [cited ۲۰۰۶ feb ۱۰]. Available from:
<http://www.fac.org.ar/cvirtual/cvirteng/cienteng/sfeng/sfc۹۰۱ip/iptimm/iptimerm.htm#medical>
۲۰. McCarthy FM. A minimum medical emergency kit. *Compendium* ۱۹۹۴; ۱۵(۲): ۲۱۴-۱۶.
۲۱. Haas DA. Emergency drugs. *Dent Clin North Am* ۲۰۰۲; ۴۶(۴): ۸۱۵-۳۰.
۲۲. Dingwerth DJ. Office emergency preparation and equipment. *Tex Dent J* ۲۰۰۴; ۱۲۱(۱۲): ۱۱۳۲-۸.
۲۳. Malamed SF. Emergency medicine: preparation and basics of management. *Dent Today* ۲۰۰۱; ۲۰(۶): ۶۴-۷.
۲۴. Chapman PJ. An overview of drugs and ancillary equipment for the dentist's emergency kit. *Aust Dent J* ۲۰۰۳; ۴۸(۲): ۱۳۰-۳.
۲۵. More FG, Phelan J, Boylan R, Glotzer D, Psoter W, Robbins M, et al. Predoctoral dental school curriculum for catastrophe preparedness. *J Dent Educ* ۲۰۰۴; ۶۸(۸): ۸۵۱-۸.